

Grønlands Landsting

[Tilbage] [Op] [Næste]		
Dagsordenens punkt 07-08-09-2		
1. behandling	2. behandling	3. behandling

Fredag den 3. juni 1994 kl. 13.00

Dagsordenspunkt 7, 8 og 9.

Forslag til landstingslov om Landstingets ombudsmand.

(Landsstyreformanden og Johan Lund Olsen)

(2. behandling

)

Forslag til landstingslov om den offentlige forvaltning.

(Landsstyreformanden)

(2. behandling)

Forslag til landstingslov om offentlighed i forvaltningen.

(Landsstyreformanden)

(2. behandling)

Mødeleder: Landstingsformand Bendt Frederiksen.

Idag fredag den 3.juni har Landstinget fire dagsordenspunkter til behandling.

Pkt. 7, forslag til Landstingslov om Landstingets Ombudsmand, det er anden behandling.

Pkt. 8, forslag til Landstingslov om den offentlige forvaltning, det er også anden behandling.

Og pkt. 9, forslag til Landstingslov om offentlighed i forvaltningen. Det er ligeledes anden behandling.

Og pkt. 20, redegørelse om brugen af Landstingsforordning om Kommunale beskæftigelsesprojekter og løntilskud.

Det er Landstyremedlemmet for Sociale Anliggender, der skal forelægge. Og så er der tre fredagsforespørgsler.

Med hensyn til de tre første punkter, så vil jeg spørge Landstinget, om vi kan gøre det sådan, at partiernes ordførere kommer med samlede bemærkninger til disse tre punkter, da man har lavet en samlet betænkning til de tre, og da Landstyreformanden også vil komme med et samlet svar til de tre punkter. Og da jeg skal forelægge, så vil jeg bede næstformanden om at lede mødet.

Mødeleder: Emilie Lennert

Det er Landstingsformanden, der skal forelægge betænkningen.

Bendt Frederiksen, formand for forfatningsudvalget:

Forfatningsudvalget har følgende medlemmer:

Bendt Frederiksen (formand), Jonathan Motzfeldt, Lars Chemnitz, Otto Steenholdt og Johan Lund Olsen.

Forslag til landstingslov om Landstingets Ombudsmand og forslag til landstingslov om den offentlige forvaltning blev 1. behandlet på EM 1993.

Forslagene har i perioden frem til 2. behandlingen på denne samling været til høring i hjemmestyrets forvaltninger, Kanukoka, Folketingets Ombudsmand og i Justisministeriet.

Det er således blevet grundigt belyst, hvilke administrative konsekvenser, der er forbundet med lovenes gennemførelse.

Under 1. behandlingen af ovennævnte forslag indstillede et enigt landsting, at forslagene skulle gennemgå en grundig behandling i Forfatningsudvalget inden 2. behandlingen.

Forfatningsudvalget har på møder den 2. november 1993, den 20. maj 1994 og den 30. maj 1994 behandlet ovennævnte forslag.

Mødet den 2. november 1993 blev afholdt i København mellem Folketingets Ombudsmand, Folketingets Retsudvalg samt Udvalget til revision af Ombudsmandsloven.

På mødet med Folketingets Ombudsmand orienterede Ombudsmand Hans Gammeltoft Hansen om institutionens opbygning.

Han fremhævede, at Ombudsmandens virksomhed altid retter sig imod sagsbehandlingen i den offentlige forvaltning og ikke til enkelt personers virke i den offentlige forvaltning. Han anbefalede, at man derfor overvejede at ændre forslaget til ombudsmandslov således, at virksomheden retter sig imod forvaltningsenheden og ikke imod enkelte personer.

På mødet med Folketingets Retsudvalg orienterede fungerende formand Ebba Strange om, at Retsudvalget indstiller til Folketinget, hvem der skal være Ombudsmand. Man har hidtil ikke valgt nogen, der har markeret sig partipolitisk.

Ombudsmanden vælger selv, hvilke sager, han skal orientere Retsudvalget om. Hun understregede, at uafhængigheden er det vigtigste i hele Ombudsmandens virksomhed. Retsudvalget har gennemgået Ombudsmandens tillidshverv, hvor han er blevet anmodet om at udtræde fra alle poster, der kan drage hans uafhængighed i tvivl.

Retsudvalget anbefalede, at "stedfortræderbegrebet" i forslagets ? 2 slettes, idet det er uheldigt, at den person, der i perioder fungerer som Landstingets Ombudsmand, ikke nødvendigvis har Landstingets tillid. Der bør ikke være to personer, der udpeges som Ombudsmænd. Det kan nævnes i bemærkningerne, at der skal foreligge kvalificeret juridisk bistand i Ombudsmandsinstitutionen.

På mødet med Udvalget til revision af Ombudsmandsloven orienterede professor Bent Christensen om udvalgets arbejde. Der er enighed om i udvalget, at Ombudsmanden bør kunne behandle samtlige sager fra den kommunale forvaltning.

Efter nærmere overvejelser har udvalget besluttet at følge de bemærkninger der fremkom på mødet og udvalget indstiller, at Landstinget vedtager de ændringer til forslaget til landstingslov om Landstingets Ombudsmand, som fremgår af bilag 1.

Til denne landstingssamling har landstingsmedlem Johan Lund Olsen fremsat et forslag til ændring af Ombudsmandsloven således, at Hjemmestyreejede selskaber skal være omfattet af ombudsmandens virksomhed, som samfundets repræsentant.

Udvalget har drøftet forslaget. Der er enighed om at foreslå området for ombudsmandens virksomhed udvidet, således at virksomheden omfatter samme område som forvaltningsloven og offentlighedsloven.

Der er endvidere enighed om at opfordre landsstyret om at foranledige, at den gældende aktieselskabslov bliver strammet op med henblik på en bedre kontrol med de offentligt ejede aktieselskabers bestyrelse og regnskabsaflæggelse.

Forvaltningsloven retter sig hovedsageligt mod den administrative sagsbehandling i forbindelse med konkrete forvaltningsafgørelser og bestemmelserne heri skal sikre, at forvaltningen træffer de korrekte afgørelser. Forvaltningsloven indeholder således regler, der skal sikre, at sagerne bliver så grundigt belyst som muligt samt at uvedkommende hensyn ikke får indflydelse på afgørelserne.

Ombudsmanden skal på Landstingets vegne påse, at der forvaltes i overensstemmelse med Landstingets lovgivning og således sikre, at landsstyremedlemmerne, Hjemmestyrets tjenestemænd og andre personer, der virker i Hjemmestyrets eller kommunernes tjeneste, ikke forfølger ulovlige formål, træffer vilkårlige eller urimelige afgørelser eller på anden måde gør sig skyldig i fejl og forsømmelser under udøvelsen af deres tjeneste.

De Hjemmestyreejede selskaber er i vidt omfang driftsselskaber og udøver kun i meget begrænset omfang en egentlig forvaltningsretlig afgørelsesmyndighed.

Endvidere er virksomheder, der er organiseret i selskabsform, allerede via selskabslovgivningen undergivet intensiv offentlig regulering, tilsyn og kontrol med regnskabsaflæggelse og bestyrelse m.m.

Hensynet til at bevare en forretningsmæssigt præget driftsform taler imod at anvende forvaltningsloven og offentlighedsloven på disse virksomheder, og at inddrage deres virksomhed under ombudsmandens kompetence.

For så vidt angår forslaget til Landstingslov om den offentlige forvaltning har KANUKOKA i forbindelse med høringen anført, at det ikke har været muligt at vurdere lovforslagets økonomiske konsekvenser for kommunerne.

Ombudsmandsinstitutionen har foreslået, at lovens titel ændres til "Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning", da denne titel synes mere dækkende for lovens indhold.

Skattedirektoratet har foreslået, at der, for at undgå tvivl om lovens anvendelsesområde, udtrykkeligt anføres i ? 1, at loven tillige gælder for kommunerne, da dette allerede fremgår af bemærkningerne.

Fra flere af hjemmestyrets forvaltninger er der udtrykt betænkeligheder ved lovforslagets habilitetskrav. Idet det befrygtes, at habilitetsreglerne vil give store problemer i de små lokalsamfund, da den faglige indsigt her er begrænset til ganske få personer i den offentlige forvaltning.

Med de nære personlige relationer, der tillige ofte er her, vil dette medføre at der hyppigt opstår inhabilitet i forhold til konkrete sager.

Hvis det accepteres, at habilitetsreglerne ikke vil kunne efterleves i praksis, er der risiko for, at lovens regler på dette område vil blive anset for kun at have symbolværdi, hvilket ikke vil fremme lovens øvrige positive intentioner. Sigtes der derimod mod en udbredt efterlevelse af habilitetsreglerne, vil dette muligvis kunne resultere i et relativt stort merforbrug i den offentlige forvaltning.

Udvalget skal dertil bemærke, at lovforslagets habilitetsbestemmelser i det væsentlige er lovfæstelse af de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, der allerede nu er gældende. Endvidere svarer bestemmelserne om inhabilitet i lovforslaget indholdsmæssigt til bestemmelserne i retsplejelovens kap. 1, ? 10 om kredsdommeres inhabilitet, blot med den tilføjelse, at også tilknytning til selskaber og andre juridiske personer kan medføre inhabilitet.

Retsplejelovens habilitetskrav har ikke givet anledning til betænkeligheder eller vanskeligheder.

Af lovforslagets ? 4 fremgår, at der kan ses bort fra habilitetskravene, hvis det er umuligt eller forbundet med væsentlige vanskeligheder eller betænkeligheder, at lade en anden medvirke ved sagens behandling. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvor substitutionen vil kunne medføre en betydelig svækkelse af sagkundskaben. Selvom bestemmelsen klart er en undtagelsesbestemmelse, indeholder loven således ikke et absolut habilitetskrav. Selvom det i et lille samfund ikke altid vil være muligt strengt at efterleve lovens habilitetskrav, finder udvalget det vigtigt, at der ved behandlingen af sager i forvaltningen til stadighed tages stilling til habilitetsspørgsmålet.

Derved opnås der, i tilfælde, hvor inhabiliteten ikke kan afhjælpes, at den pågældende sagsbehandler bliver klar over sin inhabilitet, og således i højere grad bliver opmærksom på ikke at lade uvedkommende hensyn få indflydelse på afgørelsen.

Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked ser gerne, af hensyn til bestemmelserne i Den nordiske Sprogkonvention og Den nordiske konvention om social bistand og sociale tjenester, at der i bemærkningerne til lovforslagets ? 7, stk. 1, indskrives nærmere retningslinier med henblik på at fastslå, i hvilket omfang dansk eller grønlandsk skal anvendes ved offentlige myndigheders besvarelse på henvendelser.

Konventionerne medfører, at statsborgere i et andet nordisk land under sagsbehandlingen, i almindelighed uden særlige omkostninger, kan anvende sit eget sprog ved henvendelse til myndigheden.

Udvalget vil hertil bemærke, at det følger af vejledningspligten i lovforslagets ? 7, stk. 1 og den almindelige forvaltningsretlige grundsætning om forvaltningens undersøgelsespligt, at forvaltningsmyndigheden i almindelighed må sikre sig, at myndigheden er i stand til at forstå og blive forstået af alle, der retter henvendelse til myndigheden om sager, der skal tages op under behandling af myndigheden. Det påhviler således myndigheden at stille den nødvendige tolke- og oversættelsesbistand til rådighed.

De forpligtelser, der følger af konventionerne, er derfor alene en præcisering af myndighedernes forpligtelser efter ? 7, stk. 1 og undersøgelsespligten. Da god forvaltningsskik således tilsiger, at henvendelser til en myndighed besvares i samme sprog som henvendelsen, synes det ikke nødvendigt med en nærmere retningslinier i lovforslagets bemærkninger. Retningslinierne bør i stedet angives i vejledningen til loven.

Ombudsmandsinstitutionen har foreslået, at det overvejes at indføre en bestemmelse i forslaget ? 8 om, at myndighederne kan beskikke en repræsentant for personer, som har vanskeligt ved selv at udøve partsbeføjelserne. Bestemmelsen skulle tage sigte på tilfælde, hvor de geografiske forhold gør partsudøvelsen særlig vanskelig.

Udvalget finder, at eventuelle problemer forårsaget af de geografiske forhold, i vidt omfang vil kunne afhjælpes ved lovforslagets ? 7 om myndighedernes vejledningspligt. Indførelse af en sådan bestemmelse i loven vil kræve en nærmere analyse af behovet herfor, samt afklaring af spørgsmål om oprettelse af en "partsrepræsentantliste" og evt. honorering af disse partsrepræsentanter.

Ombudsmandsinstitutionen har anført, at tidsfristen i ? 16, i betragtning af de specielle grønlandske forhold, muligvis er for kort.

Hertil skal det bemærkes, at de særlige grønlandske forhold ikke synes at nødvendiggøre en forlængelse af fristen i ? 16. Afgørelsen af, om det er muligt at træffe afgørelse om selve aktindsigtsspørgsmålet inden for tidsfristen, bør således altid kunne træffes inden for de foreslåede 10 dage.

Personaledirektoratet har foreslået, at klagefristerne i ? 17 udvides, da de kan være svære at overholde, hvis parten befinder sig uden for Grønland, hvilket ofte er tilfældet i afskedigelsessager.

Udvalget skal bemærke, at der ikke i ? 17 er tale om fastsættelse af en klagefrist, men alene om evt. suspension af en allerede gældende klagefrist.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets ? 17 vil en suspension af klagefristen kun være velbegundet, når en efterfølgende begæring om aktindsigt kan føre til, at parten bliver gjort bekendt med oplysninger, han ikke tidligere havde kendskab til.

Med gennemførelsen af lovforslagets partshøringsbestemmelser vil sådanne tilfælde sjældent forekomme, hvorfor udvalget ikke finder det fornødent, at forlænge den foreslåede klagefrist på mindst 14 dage efter en eventuel suspension af klagefristen.

Ombudsmandsinstitutionen har foreslået, at der i lovforslagets ? 18, stk. 2, nr. 5, om undtagelser fra partshøringen, i stedet for "en videre ubestemt kreds" burde anvendes formuleringen: "hvis forelæggelsen af oplysningerne for parten vil være forbundet med væsentlige vanskeligheder, herunder fordi afgørelsen omfatter et meget stort antal personer med partsstatus", da denne formulering er mere dækkende.

Endvidere foreslår ombudsmandsinstitutionen, at det overvejes at indsætte yderligere to undtagelser i ? 27, stk. 2 om videregivelse af oplysninger til andre forvaltningsmyndigheder uden partens samtykke. 1) når den, oplysningen vedrører, er afskåret fra at give samtykke, såfremt videregivelsen utvivlsomt sker til varetagelse af den pågældendes interesser. 2) indsættelse af en regel svarende til den danske retsplejelovs ? 115 b til sikring af det kriminalpræventive arbejde.

Til lovforslagets ? 32, stk. 2 har Personaledirektoratet anført, at det må være en lapsus, at der ophæves dele af en folketingslov. Kompetencen hertil ligger som bekendt hos Folketinget, medmindre der foreligger en udtrykkelig bemyndigelse herom.

Udvalget skal hertil bemærke, at Landstinget med direkte hjemmel i Hjemmestyrelovens ? 19 har kompetencen til at fastsætte og ophæve regler for sagsområder, der er overgået til Grønlands Hjemmestyre, og at lovforslaget omfatter hjemmestyrets og kommunernes sagsbehandling på overgåede sagsområder.

For at undgå tvivl om ophævelsesbestemmelsens rækkevidde foreslås det dog anført i selve lovteksten, at folketingsloven kun ophæves for så vidt angår de myndigheder, der er omfattet af lovforslaget.

Ombudsmandsinstitutionen og Direktoratet for Sundhed og Miljø har anført, at det i bemærkningerne til lovforslagets ? 12 burde præciseres hvornår brevveksling er intern og hvornår den er ekstern. Ligesom hovedindholdet af den danske praksis burde angives. Endvidere anføres, at det i bemærkningerne til forslaget ? 28 bør uddybes, hvad der forstås ved en selvstændig myndighed, med en eksemplifikation heraf.

Udvalget finder, at en afgrænsning heraf, i det enkelte tilfælde, beror på en konkret vurdering af det underliggende retsgrundlag. Herved må den organisatoriske opbygning af de pågældende administrative enheder tages i betragtning, f.eks. hvilken grad af selvstændighed, den enkelte enhed indtager, om der træffes afgørelse på egne vegne, rekursadgangen, instruktionsbeføjelsen m.m. En præcisering og eksemplifikation heraf bør derfor om muligt foretages i vejledningen til loven.

Såvel hjemmestyrets forvaltninger som KANUKOKA har påpeget ønskeligheden og nødvendigheden af, at hjemmestyret afholder kurser og at der udarbejdes en vejledning til loven.

Udvalget kan hertil bemærke, at både kursusvirksomhed og udførligt vejledningsmateriale er en nødvendighed for at loven efter sin gennemførelse kan virke efter hensigten, og at der i det fremsatte forslag til tillægsbevillingsloven er foreslået afsat de fornødne midler hertil.

Efter nærmere overvejelser har udvalget, på baggrund af de fremkomne bemærkninger, besluttet at indstille, at Landstinget vedtager de ændringer til forslaget til Landstingslov om den offentlige forvaltning, som fremgår af bilag 2.

Forslaget til Landstingslov om offentlighed i forvaltningen har ikke, under høringsrunden givet anledning til bemærkninger. Udvalget finder tillige, at lovforslaget i det væsentlige er identisk med det allerede eksisterende lovgrundlag på området. Udvalget skal således indstille, at forslaget overgår til 3. behandling i uændret form.

Lars Emil Johansen, landsstyreformand:

Som forudsat på Landstingets samling i efteråret 1993, har forslagene til landstingslov om Landstingets Ombudsmand og landstingslov om den offentlige forvaltning gennemgået en omfattende høring i hjemmestyrets forvaltninger, Kanukoka, Folketingets Ombudsmand og Justitsministeriet.

Landsstyret kan med tilfredshed konstatere, at såvel de herved indkomne bemærkninger som selve lovforslagene har været undergivet en grundig behandling i Forfatningsudvalget.

Udvalget stiller, som følge af overvejelser omkring de indkomne bemærkninger, forslag til ændringer af lovforslagene.

I forslaget til landstingslov om Landstingets Ombudsmand ses som de væsentligste ændringer en udvidelse af ombudsmandens kompetence til også at omfatte kontrol med kommunernes forvaltning samt forvaltningen i de virksomheder, som landsstyret har fastsat regler om, skal omfattes af landstingslovene om sagsbehandling i den offentlige forvaltning og offentlighed i forvaltningen. Endvidere stilles der forslag om tydeliggørelse af, at Landstinget kun udpeger en Ombudsmand.

I forslaget til landstingslov om den offentlige forvaltning foreslår udvalget en mere dækkende titel for landstingslovens indhold. Ydermere stiller udvalget her, som det væsentligste, forslag om en begrænset adgang til aktindsigt i kriminalretlige sager samt en sikring af, at der ikke skabes unødige hindringer for det kriminalitetsforebyggende samarbejde.

For så vidt angår udvidelsen af ombudsmandens virksomhed, skal Landsstyret gøre opmærksom på, at landstingslovene om sagsbehandling i den offentlige forvaltning og offentlighed i forvaltningen kun i begrænset omfang forudsættes sat i kraft for aktieselskaber og andre erhvervsdrivende selskaber, idet hensynet til at bevare en forretningsmæssigt præget driftsform som regel vil tale herimod. Kun i tilfælde hvor selskaberne udøver en egentlig forvaltningsretlig afgørelsesmyndighed, d.v.s. hvor selskaberne kan træffe bindende afgørelser i forhold til enkeltpersoner eller virksomheder, vil det være relevant at lade lovene gælde for denne del af virksomheden.

En bedre kontrol med de offentligt ejede virksomheders bestyrelser og regnskaber vil dog kunne opnås ved en stramning af selskabslovgivningen.

Landsstyret har allerede her taget initiativ til en nærmere undersøgelse med henblik på, at få foretaget en sådan opstramning. Et forslag herom forventes fremsat på Landstingets efterårssamling 1994.

Landsstyret finder, at Forfatningsudvalgets ændringsforslag er såvel velovervejede som velbegrundede, og skal således indstille, at Landstinget følger udvalgets indstillinger.

Endvidere skal jeg bemærke, at de instanser, som har været med til udformningen af denne lov kommer her til salen på tirsdag. (Og de kommer på mandag.)

Kaj Egede, ordfører for Siumut:

Siden starten af arbejdet med at etablere en ombudsmandsinstitution i Grønland, har vi fra Siumut klart fremført nødvendigheden af, at der foretages et grundigt forberedende arbejde, samt at der foretages de nødvendige høringsrunder. Vi er tilfredse med at de punkter, som vi har peget på under førstebehandlingen af forslaget, er blevet gennemarbejdet.

Alle her i sagen er ikke uenige i, at der skal etableres en ombudsmandsinstitution, men der har været uenighed om på hvilken måde en ombudsmandsinstitution skal oprettes. Et af partierne har haft den opfattelse, at der alene ved en lovgivning omkring en ombudsmands virke kan etableres en ombudsmandsinstitution. Dette er ikke tilfældet idet der er behov for lovgivning omkring flere grundliggende forhold, og disse forslag til love, som er blevet bearbejdet grundigt, bliver forelagt nu.

Vi mener i Siumut at der er udført et meget grundigt stykke lovgivningsmæssigt arbejde omkring de forelagte lovforslag, henholdsvis hos Landsstyret og i Forfatningsudvalget. Vi tager Forfatningsudvalgets klare og grundige betænkning til efterretning, og i den forbindelse vil vi tilkendegive, at vi går ind for de foretagne justeringer i lovforslagene under anden behandlingen af lovforslagene.

Vi er i Siumut glade for, at ombudsmandsinstitutionen kommer til at omfatte de kommunale forvaltningers virke samt virksomheder, ejet af Grønlands Hjemmestyre, hvor den væsentlige del af udgifterne bliver dækket med tilskudsmidler.

Vi mener i Siumut, at der ved vedtagelsen af lovene sikres, at borgerne får den korrekte forvaltningsmæssige betjening, og at borgerne sikres en ankemulighed i tilfælde af en ukorrekt behandling i de offentlige forvaltningsorganer.

Vi vil til slut fra Siumut tilføje, at vi håber, at vi, efter oprettelsen af en ombudsmandsinstitution og efter vedtagelsen af den nødvendige følgelovgivning, bliver forskånet for meget tidsrøvende og formålsløse debatter her i salen om bestemte sager, der har udspring i beskyldninger, som ikke har hold i virkeligheden.

Med disse bemærkninger fra Siumut, skal vi tilkendegive, at vi under anden behandlingen stemmer for forslag om landstingslov om landstingets ombudsmand, forslag til landstingslov om den offentlige forvaltning samt forslag til landstingslov om offentlighed i forvaltningen.

Lars Chemnitz, ordfører for Atassut:

Vi skal kommentere de tre lovforslag under et, og vore bemærkninger skal ikke være så lange som materialet er omfangsrigt, idet vi skal henvise til vore bemærkninger under 1. behandlingen af de respektive forslag, som har meget nøje sammenhæng.

Vi skal dog gentage vores glæde over, at lovforslagene efter denne samling vil være klar til stadfæstelse. De vil have en god virkning for retssikkerheden.

Under 1. behandlingen af lovforslagene har vi påpeget visse ting. Vi har ikke fået alle vore ønsker ændret. Men efter gennemgang af betænkningen, som er afgivet af et enig udvalg, er vi enige om, at godkende alle tre lovforslag og skal koncentrere vore bemærkninger til ændringsforslagene i forhold til 1. handlingerne.

Vi godkender, at ombudsmandens virksomhed retter sig imod sagsbehandlingen i den offentlige forvaltning, idet forvaltningen selv kan placere ansvaret inden for forvaltningen.

Vi er enige i, at "stedfortræderbegrebet" fjernes, men skal bemærke, at i tilfælde af at der blive udpeget en ikke-jurist, skal der sikres forsvarlig juridisk bistand i institutionen.

Vi tilslutter os, at kommunernes forvaltninger bliver inddraget i ombudsmandens område. Der er stor sammenhæng mellem den centrale forvaltning og kommunernes forvaltning.

Der er megen sikkerhed nedfældet i lovforslagene for retfærdig behandling af borgerne. I forvaltningsloven er der krav om grundig belysning af sagerne, så uvedkommende hensyn ikke får indflydelse på afgørelser eller forfølgning af ulovlige formål og vilkårlige eller urimelige afgørelser.

Vi tiltræder ændring af lovens titel på dansk. Det betyder intet på grønlandsk.

Habilitetsspørgsmålet er nok en af de dele i loven, som kan skabe de største problemer. Vi få mennesker er familiemæssigt og interessemæssigt så infiltreret i hinanden, så det i visse tilfælde kan være meget vanskeligt at praktisere habilitetsspørgsmålet fuldt ud. I så tilfælde må vi stole på samfundets vogterrolle. Vi er meget følsomme over for uretfærdighed. Og det vil få forvaltningerne til at bestræbe sig for at handle rigtigt, så habilitetsspørgsmålet ikke giver så store problemer.

Til Johan Lund Olsens forslag skal vi blot bemærke, at vi med spænding vil vente på det af Landsstyreformanden varslede forslag om omstramning af aktieselskabslovingen efter efterårssamlingen.

Da det drejer sig om en nyskabelse er det meget nødvendigt med kurser og vejledning.

Med disse bemærkninger skal vi meddele, at vi vil stemme om, at lovforslagene hver for sig går til 3. behandlingen i deres nuværende form.

Det har været et stort arbejde. Derfor synes jeg, at vi må takke embedsmændene for det store arbejde.

Og som sagt, foreslår jeg, at lovforslagene hver for sig går til 3. behandling i deres nuværende form.

Johan Lund Olsen, ordfører for Inuit Ataqatigiit:

Inuit Ataqatigiit skal herved med tilfredshed hilse denne omfattende betænkning omkring samtlige tre lovforslag velkommen, idet lovforslagene, efter en særdeles grundig behandling i Forfatningsudvalget, er et stykke veludført arbejde.

Da vi i efteråret behandlede forslagene til såvel landstingsloven om Landstingets ombudsmand og landstingsloven om den offentlige forvaltning, stillede vi fra Inuit Ataqatigiit som forslag, at ombudsmandens virksomhed også skulle udstrækkes til at omfatte hele den kommunale forvaltning og ikke alene, som dengang foreslået, den forvaltning som kommunerne udøver, når og hvis der er hjemmel for borgeren for rekurs til en højere myndighed.

Da vi foreslog dette, var det naturligvis ud fra, at vi allerede dengang kunne se, at flere og flere forvaltningsafgørelser er blevet overlagt til kommunernes egen suveræne afgørelser i de senere år, uden at borgerne derved har fået øget adgang for rekurs eller klagemulighed til en højere myndighed.

Netop på grund heraf har vi derfor set det som væsentligt vigtigt, at indføje denne bestemmelse også af hensyn til borgernes retssikkerhed, eftersom vi sætter høj prioritet på, at ombudsmanden også får mulighed for at skride ind i den kommunale forvaltning i øvrigt.

Vi fastholder jo stadig fra Inuit Ataqatigiit's side, at det med en ombudsmandsinstitution i Grønland, bør være sigtet, at indføre et sådant kontrolsystem, at det bliver muligt at kunne konstatere om nogen i den offentlige tjeneste forfølger ulovlige formål, eller træffer vilkårlige eller urimelige afgørelser, eller på anden måde gør sig skyldig i fejl og forsømmelser.

Dette krav omkring kommunerne vi fremførte fra efteråret er via betænkningen hér blevet efterkommet, idet ? 4 herefter har fået følgende ordlyd, og jeg citerer: "Ombudsmandens virksomhed omfatter samtlige forvaltninger under Grønlands Hjemmestyre og kommunerne", citat slut.

Dette er vi fra Inuit Ataqatigiit særdeles tilfredse med er blevet opfyldt til punkt og prikke.

Herudover er der ligeledes som følge af forslag på vegne af Inuit Ataqatigiit fra Johan Lund Olsen nu yderligere i ? 4, stk. 2, foretaget en ændring, således at ombudsmandens virksomhed er blevet udvidet, så denne også omfatter samme område som forvaltningsloven og offentlighedsloven.

Inuit Ataqatigiit er ganske godt tilfreds med dette, da man herefter indføjer en nærmere præcisering af en bestemmelse, der ved lovens 1. behandling har været uklar.

I denne forbindelse har Inuit Ataqatigiit med særlig tilfredshed konstateret, at forfatningsudvalget nu er nået til fuldstændig enighed om, at opfordre Landsstyret til at foranledige at den gældende aktieselskabslov bliver strammet op fremover.

Vi mener, at dette skridt er ganske på sin plads, og iøvrigt en naturlig ting, idet aktieselskabsloven, gældende for Danmark, allerede tilbage i efteråret 1992 er blevet strammet op, hvorefter det samme er sket for Færøernes vedkommende.

Fra Inuit Ataqatigiit finder vi dette skridt som en naturlig ting, også fordi aktieselskabslove i grunden er international lovgivning, der uden større hensyn til landegrænser bliver mere og mere harmoniseret af hensyn til den internationale handel og økonomi.

Ved en stramning af kravene til aktieselskabslovgivningen vil skærperne således bl.a. bestå i, at sikre en ansvarlig og dermed økonomisk set forsvarlig drift af selskaberne med en klar præcisering af bestyrelsens og direktionens konkrete ansvar.

Som følge af denne enighed i udvalget, skal Inuit Ataqatigiit derfor benytte denne lejlighed til at anmode Landsstyret om at sørge for, at en skærpet aktieselskabslovgivning for så vidt angår Grønland, bliver fremsat som et punkt på dagsordenen til vores kommende efterårssamling.

Dette nævnte Landsstyreformanden som et tilsagn, det hørte vi alle sammen. Og dette finder vi tilfredsstillende fra Inuit Ataqatigiit's side.

Som nævnt finder vi fra Inuit Ataqatigiit hele lovkomplekset omkring disse tre lovgivningsinitiativer, der alle nøje hænger sammen, som ganske gode, og hilser dem med tilfredshed som et stykke veludført arbejde fra Forfatningsudvalgets side.

På baggrund heraf skal jeg således udtale, at vi her er parate til at stemme for samtlige ændringsforslag til lovforslagene, som Forfatningsudvalget er nået frem til.

Og jeg skal således personligt selv også udtrykke min tilfredshed med, at mit forslag til denne debat, og den lovgivning vi snakker om her, er blevet vel modtaget fra Forfatningsudvalgets side, og herudover fra Landsstyreområdet side er blevet grundigt sagsbehandlet.

Når disse tre lovforslag i næste uge alle er blevet vedtaget, har vi derved for første gang i historien fået gennemført en lovpakke, der efter valget til næste år gerne skulle føre til, at Landstinget får sin egen ombudsmand.

Eftersom at Folketingets ombudsmand indstilles valgt af selvsamme Folketing fra tingets eget retsudvalg, skal jeg hermed til allersidst tillade mig at stille forslag om, at vi også følger en tilsvarende procedure hér som i Danmark, hvorefter det således bliver Landstingets eget Forfatningsudvalg, der overfor Landstinget indstiller, hvem vi skal have som ombudsmand her i landet.

Med disse ord skal jeg hermed på vegne af Inuit Ataqatigiit udtale, at vi følger de indstillinger som Forfatningsudvalget er kommet til, og dermed også stemmer for samtlige de ændringsforslag som udvalget over for Landstinget har indstillet.

Bjarne Kreutzmann, ordfører for Akulliit Partiiat:

Vi har ved 1. behandlingen i Landstinget enigt indstillet, at Forfatningsudvalget gennemgår forslaget grundigt inden 2. behandlingen. Vi konstaterer, at Forfatningsudvalget har flere justeringsforslag.

Indledningsvis skal vi i Akulliit Partiaat give udtryk for vores tilfredshed vedrørende definition af ombudsmandens arbejdsområde, nemlig:

"Ombudsmanden skal på Landstingets vegne påse, at der forvaltes i overensstemmelse med Landstingets lovgivning og således sikre, at landsstyremedlemmerne, Hjemmestyrets tjenestemænd og andre personer, der virker i Hjemmestyrets eller kommunernes tjeneste, ikke forfølger ulovlige formål, træffer vilkårlige eller urimelige afgørelser eller på anden måde gør sig skyldig i fejl og forsømmelser under udøvelsen af deres tjeneste."

Akulliit Partiiat/Centerpartiet går endvidere ind for følgende tilføjelser:

1. Ombudsmandens virksomhed udvides til samme område som forvaltningsloven og offentlighedsloven.
2. Gældende aktieselskabslov bliver strammet op med henblik på en bedre kontrol med de offentligt ejede selskabers bestyrelse og regnskabsaflæggelse.
3. Virksomheden retter sig imod forvaltningsenheden og ikke imod enkelte personer.
4. Der bør ikke være 2 personer, der udpeges som Ombudsmænd, (det er stedfortræderbegrebet, der her menes).
5. Ombudsmanden bør kunne behandle samtlige sager fra den kommunale forvaltning.

6. Nødvendigheden af, at Hjemmestyret afholder kurser, og at der udarbejdes en vejledning til loven.

Vi er også taknemmelige her i Akulliit Partia for udvalgets gode arbejde.

Med disse få bemærkninger, indstiller vi, at sagen går til 3. behandling.

Nikolaj Heinrich, Issittup Partia:

Med henblik på en større forståelse blandt borgerne om vort lands forfatningsmæssige styrelse, og for at skabe mulighed for i nødvendige tilfælde bedre at kunne hjælpe borgerne med eventuelle vanskeligheder i forbindelse med den offentlige forvaltning, har Forfatningsudvalget arbejdet med lovforslag om disse områder, og i dette arbejde har man - ikke mindst med hensyn til forslag om oprettelse af en ombudsinstitution - efter udtalelserne til lovforslagene under 1. behandlingen, grundigt undersøgt erfaringerne i Danmark og er kommet med ændringsforslag, der vanskeligt lader sig imødegå.

Derfor er det kun nødvendigt at komme med bemærkninger om enkelte punkter.

I betænkningen er det anført, at Ombudsmandens virke altid retter sig imod sagsbehandlingen i den offentlige forvaltning, men at man ikke tager sager vedrørende enkeltpersoner.

Vi ved, at vi som enkeltpersoner kan have forskellige vanskeligheder, som vi personligt ikke kan finde løsning på, og at vi, selv om vi ønsker at få hjælp til sagernes udredning, undlader dette af økonomiske årsager.

Derfor mener jeg, at vi som enkeltpersoner bør gives mulighed for at kunne få undersøgt forskellige sager. Det er jo dette befolkningen har ventet på i mange år.

Selvom der indtil nu ikke har været større uenighed om, hvem der skal udpege Ombudsmanden til dette virke, mener jeg dog, at folketingets fremgangsmåde synes at være en god ordning, og at det er Retsudvalget, der indstiller, hvem der skal være Ombudsmand.

Til betænkningen er det som meget vigtigt oplyst, at Ombudsmanden må være fuldstændig uafhængig i sin virksomhed. Jeg mener, at denne holdning er meget vigtig, og at man bør følge den så vidt muligt her i landet.

Der er ingen tvivl om, at Ombudsmandsinstitutionen i sit virke i høj grad kommer ud for nødvendigheden af at have grundigt kendskab til den gældende lovgivning.

Derfor vil det være meget vigtigt, at den der bliver udpeget til Ombudsmand, også selv må have en juridisk viden, fordi det synes ikke alene at være tilstrækkeligt, at der skal være tilknyttet kvalificeret juridisk bistand i Ombudsmandsinstitutionen.

Landstingsmedlem Johan Lund Olsen har stillet forslag om, at Ombudsmandsinstitutionen i virke også skal omfatte hjemmestyrevirksomheder, og Forfatningsudvalgets indstilling, der har tone af at støtte dette forslag med budskabet om, at Landsstyret opfordres til at foranledige aktieselskabslovgivningen strammet op, vil jeg støtte fuldt ud, da jeg ikke nærer tvivl om, at der vil forekomme vigtige spørgsmål vedrørende de offentligt ejede virksomheder, der for de flestes vedkommende i dag drives som aktieselskaber.

Men der er ingen tvivl om, at det vil være vanskeligt at blande sig i forholdene på virksomheder, der drives på almindelige handelsmæssige vilkår, men til trods herfor er der, som jeg allerede har udtalt ingen tvivl om, at det vil blive nødvendigt, at berøre disse

virksomheder på et eller andet tidspunkt. Derfor kan det i løbet af de kommende år blive nødvendigt med mindre ændringer i loven om Ombudsmandsinstitutionen, som vi nu har til behandling.

Det er ligeledes berørt, hvilket sprog der kan benyttes i sagernes behandling og dermed i besvarelserne af henvendelserne.

Vedrørende spørgsmålet skal jeg anføre, at det er meget vigtigt i vigtige sager, uanset hvad de omhandler, at få informationerne med grundlag i sit eget sprog. Derfor må fremtidige henvendelser vedrørende sager, der ønskes behandlet, der må besvarelserne af disse og andet orienteringsmateriale, blive behandlet på sagshenvenderens eget sprog.

På baggrund af den nødvendige information overfor borgerne om forskellige forpligtelser i henhold til love, forordninger, vedtægter og andet regelsæt, må KANUKOKA's ønske om gennemførelse af kurser blive realiseret. Jeg mener, at såfremt forståelse og viden om gældende love, forordninger og andet gældende regelsæt skal øges og forbedres blandt borgerne, vil det være den bedste vej til opnåelse heraf.

Med disse bemærkninger vil jeg til slut takke Forfatningsudvalget for et stykke godt udført arbejde, og til allersidst skal jeg udtale, at jeg vil støtte lovforslagets overgang til 3. behandling.

Mødeleder: Emilie Lennert, Atassut.

Jeg skal gøre de landstingsmedlemmer, som ikke sidder her i salen, opmærksom på, at vi nu går over til afstemninger, vi skal have afstemninger om de 3 efterfølgende love, således at de så vidt muligt er her i salen.

Kaj Egede, ordfører for Siumut:

Det er meget kort fra Siumut med hensyn til indlæggene, så har vi nogle kommentarer.

Først skal vi starte med den sidste, nemlig det, der blev udtalt fra Issittup Partia, at den kommende Ombudsmand så vidt muligt skal være juristuddannet. Det vil vi lige kommentere. Vi har i Siumut indgående drøftet dette emne, og fra Siumut finder vi det vigtigt, at det selvfølgelig er ønskeligt, at vedkommende er jurist, men det er ligeså vigtigt, at Ombudsmanden er fuldstændig inde i den grønlandske tankegang og kender det grønlandske samfunds opbygning, således at klienterne såvidt muligt burde kunne rette henvendelse til Ombudsmanden ved brug af deres eget sprog og ud fra deres egen tankegang.

Med hensyn til det, der blev udtalt fra IA, nemlig at Forfatningsudvalget skal fremkomme med forslag om, hvem der bliver udpeget som Ombudsmand, er vi fuldstændig enige i, at denne indstilling til Landstinget sker fra Forfatningsudvalget.

Til slut har vi ikke kommenteret det, der blev nævnt omkring at aktieselskabslovgivningen bliver gældende i Grønland, der har vi især fra min persons side fremsat forslag netop på dette område, og derfor er jeg glad for, ligesom vi fra Siumut er glade for, at sagen ikke har været stoppet, men at arbejdet pågår, og at dette vil blive fremlagt for Landstinget til efterårssamlingen.

Med disse bemærkninger skal vi endnu engang udtale, at vi stemmer for de 3 forslag fra Siumut.

Nikolaj Heinrich, Issittup Partia:

Det der blev nævnt om, at vedkommende så vidt muligt skal have juridisk kendskab, det skal ikke forstås derhen, at vedkommende skal være jurist.

Vi er vidende om, at vi har begrænsede grønlandske jurister i Grønland, men det jeg har tænkt på i den forbindelse det er, at man har kendskab til området, og at det vil have betydning, hvis man skal arbejde som Ombudsmand. Jeg er fuldstændig enig med Siumut i, at man såvidt muligt skal have en grønlandsk tankegang, og at man skal kende samfundet til bunds. Det mener jeg kun, vi kan være enige i.

Bendt Frederiksen, formand for udvalget.

Meget kort skal jeg udtale fra udvalgets side, at vi er glade for, at de forslag og de ændringsforslag, der blev fremsat, har den fulde opbakning fra Landstinget, og vi er også glade for, at partiernes ordførerindlæg roser udvalget som een, der har fuldført et veludført arbejde, og vi vil gerne sende denne ros videre til den dygtige administration, der har hjulpet os. Tak for jeres støtte til vores, indtil nu, udførte arbejde, og den ros I gav os.

Mødeleder: Emilie Lennert, Atassut.

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, derfor m.h.t. de 3 efterfølgende love, vil vi stemme om dem.

Først m.h.t. punkt 7, Forslag til Landstingslov om Landstingets Ombudsmand.

Jeg skal bede dem, der er for loven om at rejse sig - 24. Jeg skal spørge, om der er nogen, der er imod. - Det er samtlige tilstedeværende, der har stemt for, og derfor er lovforslaget parat til 3. behandling.

Og vi går over til punkt 8, Forslag til Landstingslov om den offentlige forvaltning. Dem der er for bedes rejse sig - 24. Det er samtlige tilstedeværende, og dermed overgår lovforslaget til 3. behandling.

Punkt 9, Forslag til Landstingslov om offentlighed i forvaltningen. Dem der er for forslaget bedes rejse sig - 24. Det er også samtlige tilstedeværende, der er for forslaget, og dermed overgår forslaget med tilslutning fra alle til 3. behandling.

Dermed er vi igennem de 3 dagsordenspunkter, og vi er nået til dagsordenspunkt 20.

Punktet sluttet.